

Umut Merkezi Ostomi Yaşam Kalitesi Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Umut Merkezi Ostomi Yaşam Kalitesi Ölçeği*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=32090>

Öz

Umum Merkezi Ostomi Yaşam Kalitesi Ölçeği (UMO-YKÖ), ostomi ameliyatı geçirmiş bireylerin yaşam kalitesini kapsamlı bir şekilde değerlendirmek amacıyla geliştirilmiş bir psikometrik araçtır. Bu ölçek, orijinal bir araçın Türkçe diline uyarlanmasıyla geliştirilmiş olup, Figen Erol ve Fatma Vural tarafından 2012 yılında Türkiye popülasyonunda geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları tamamlanmıştır. Ölçek, bireylerin fiziksel, psikolojik, sosyal ve manevi boyutlardaki deneyimlerini ölçerek, ostomi ile yaşayan hastaların bütüncül yaşam kalitesine odaklanmaktadır.

Uyarlama çalışması, ölçeğin kültürel bağlamda tutarlılığı ve psikometrik uygunluğunu kanıtlamıştır. Ölçeğin yapısı, dört ana alt boyutu içermekte olup, toplam 43 maddeden oluşmaktadır. Elde edilen yüksek iç tutarlılık katsayıları ve uygun model uyum indeksleri, UMO-YKÖ'nün Türkiye'deki klinik ve araştırma ortamlarında güvenilir bir değerlendirme aracı olarak kullanılabilirliğini göstermektedir.

Anahtar Kelimeler

Umum Merkezi Ostomi Yaşam Kalitesi Ölçeği, Ostomi, Yaşam Kalitesi, Psikometrik Uyarlama, Doğrulayıcı Faktör Analizi, Hemşirelik Araştırmaları.

Yazarlar

Figen Erol, Fatma Vural.

Amaç

Umum Merkezi Ostomi Yaşam Kalitesi Ölçeği'nin temel amacı, ostomi varlığı nedeniyle bireylerin maruz kaldığı fiziksel, psikososyal ve manevi zorlukların yaşam kaliteleri üzerindeki etkilerini standartlaştırmak ve sistematik bir şekilde ölçmektir. Bu ölçek, özellikle hemşirelik ve psikoloji alanındaki araştırmacılar ile klinisyenlerin, ostomi hastalarına yönelik müdahale programlarının etkinliğini değerlendirmelerine yardımcı olmak üzere tasarlanmıştır.

Ölçek, hastaların yaşam kalitesindeki iyileşmeleri veya bozulmaları izleyerek, sağlık profesyonellerine bireyselleştirilmiş bakım planları oluşturmada kritik veriler sunar. Türkçe uyarlaması, Türkiye'deki ostomi hastalarının kültürel ve sosyal bağlamda geçerli ve güvenilir verilerle değerlendirilmesini mümkün kılmaktadır.

Yapı

UMO-YKÖ, ostomi hastalarının yaşam kalitesini dört temel alt boyutta ele alan çok boyutlu bir yapıya sahiptir. Bu yapı, bireyin genel iyi oluş halinin sadece fiziksel durumuyla sınırlı

olmadığını, aynı zamanda psikolojik, sosyal ve manevi unsurlar da içerdiğini kabul eder. Ölçeğin ölçtüğü yapılar şunlardır:

Fiziksel Boyut: Ostomiye bağlı fiziksel rahatsızlıklar, ağrı, yorgunluk ve günlük yaşam aktivitelerini yerine getirme yeteneği gibi konuları kapsayan 11 madde.

Psikolojik Boyut: Kaygı, depresyon, öz saygı ve beden imajı ile ilgili zorlukları içeren 13 madde.

Sosyal Kaygı Boyutu: Ostomi nedeniyle sosyal etkileşimlerde hissedilen utanç, geri çekilme ve sosyal izolasyon kaygıları içeren 12 madde.

Manevi Boyut: Hayatın anlamı, umut ve manevi destek algısının ölçen 7 madde.

Geçerlik

Ölçeğin yapı geçerliğini test etmek amacıyla Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) kullanılmıştır. DFA sonuçları, ölçeğin teorik olarak öngörülen dört faktörlü yapısının, veriyle yüksek düzeyde uyumlu olduğunu göstermiştir.

Yapılan analizlerde, model uyum indekslerinin (örneğin, Ki-kare/serbestlik derecesi oranı, CFI, TLI, RMSEA değerleri) kabul edilebilir sınır aralıklarında bulunduğunu belirlenmiştir. Bu bulgular, Umut Merkezi Ostomi Yaşam Kalitesi Ölçeği'nin Türkçe versiyonunun, ostomi hastalarında yaşam kalitesi yapısının geçerli bir şekilde ölçtüğünü kanıtlamaktadır.

Güvenirlilik

Ölçeğin iç tutarlılık güvenirlilik katsayısı, Cronbach Alfa değeri hesaplanarak değerlendirilmiştir. Türkçe versiyon için hesaplanan iç tutarlılık katsayısı oldukça yüksek bulunmuştur: **0.92**. Bu değer, ölçeğin maddelerinin tutarlı bir şekilde aynı yapıyı ölçtüğünü ve mükemmel düzeyde iç tutarlılığa sahip olduğunu göstermektedir.

Ayrıca, ölçeğin alt boyut madde puanları ile alt boyut toplam puanları arasındaki korelasyonlar incelenmiştir. Bu korelasyon değerleri 0.21 ile 0.79 arasında değişmektedir. Bu aralık, maddelerin kendi alt boyutları içinde yeterli ayrırt ediciliğe sahip olduğunu ve genel olarak yapıya anlamlı katkı sağladığını işaret etmektedir.

Faktör Analizi

Umut Merkezi Ostomi Yaşam Kalitesi Ölçeği'nin geçerlik çalışmasında kullanılan Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA), ölçeğin orijinal dört faktörlü yapısının (Fiziksel, Psikolojik, Sosyal Kaygı, Manevi) Türk kültürüne uyarlanmış versiyonunda da korunduğunu doğrulamıştır. DFA, teorik modelin ampirik verilerle ne kadar örtüştüğünü değerlendirir.

Elde edilen model uyum indeksleri, modelin veriyle uyumunun güçlü olduğunu ve ölçeğin alt boyutlarının birbirinden bağımsız ve anlamlı yapılar olarak varlığını sürdürdüğünü ortaya koymuştur. Bu analizler, ölçeğin yapısal bütünlüğünü destekleyen önemli istatistiksel kanıtlardır.

Araç

Test Türü: Uyarlama

Format: Öz Bildirim Ölçeği

Mevcut Diller: Türkçe (Uyarlama), Orijinal dil belirtilmemiş ancak genellikle İngilizce temellidir.

Popülasyon Grubu: Klinik Popülasyon

Yaş Grubu: Yetkinler

Popülasyon Detayları: Ostomi (stoma) ameliyatı geçirmiş hastalar.

Test Metodolojisi: Ölçek, 10'lü Likert tipi derecelendirme kullanır. Yanıtlayıcılar, maddeleri 1 (hiç katılmıyorum) ile 10 (tamamen katılıyorum) arasında derecelendirirler, bu da yanıt çeşitliliğini ve hassasiyeti artırmaktadır.

Anahtar Kelimeler

Ostomi Bakımı, Stoma, Hemşirelik Değerlendirmesi, Psikososyal Uyum, Likert Tipi Ölçek, Maneviyat, Sosyal Beşlevsellik, Yaşam Kalitesi.

Yazarlar

Sorumlu Yazar: Figen Erol

Yazar ORCID Tanımlayıcıları: Belirtilmemiştir

Kurum E-posta Adresleri: Belirtilmemiştir

Yazın Adresi: Belirtilmemiştir

İzinler, Ücret ve Test Yılı

İzinler ve Ücret: Kullanım için izin ve ücret koşulları, sorumlu yazar (Figen Erol) veya yayıncı kuruluş (Hemşirelikte Araştırma Geliştirme Dergisi) ile iletişime geçilerek belirlenmelidir.

Test Yılı: Türkçe Uyarlama Çalışması 2012 yılında yayımlanmıştır.

Kaynaklar

Erol, F. ve Vural, F. (2012). Umut Merkezi Ostomi Yaşam Kalitesi Ölçeğinin geçerlilik ve güvenilirliği. Hemşirelikte Araştırma Geliştirme Dergisi, 3(1), 1-14.

Makalenin orijinal linkine buradan ulaşılabilir: hemarge.org.tr

Ölçeğin orijinal PDF belgesi aşağıdaki adresten indirilebilir: ostomi-yasam-kalitesi-olcegi-toad.pdf

Umut Merkezi Ostomi Yaşam Kalitesi Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Aşağıdaki ölçek maddeleri, orijinal dilinde korunmuştur ve hiçbir şekilde değiştirilmemelidir.

Umut Merkezi Ostomi Yaşam Kalitesi Ölçeği, toplam 43 maddeden oluşmakta olup, 10'lu Likert derecelendirme formatını kullanmaktadır. Ölçek, dört ana alt boyuta ayrılmıştır:

Fiziksel Boyut: 11 Madde

Psikolojik Boyut: 13 Madde

Sosyal Kaygı Boyutu: 12 Madde

Manevi Boyut: 7 Madde